

Het Witte Kruis. — De afdeling Oostzaan van „Het Witte Kruis” heeft besloten een wijkverpleging op te richten, waarvoor het „Begrafenisfonds” en de „Brandwaarborgmaatschappij” daar ter plaatse geldelijken steun toezegden.

PERSONALIA.

In memoriam dr. S. R. Hermanides 1). — Op den 2den Kerstdag van het jaar 1908 overleed te 's-Gravenhage dr. SUFFRIDUS RENICUS HERMANIDES.

Door zijn groote belangstelling in alles wat de geneeskunde en haar toepassing betrof, door zijn ongeëvenaarde werkkraft, niet het minst door zijn groot talent bij het rangschikken der door hem verkregen ervaringen, wist de eenvoudige arts uit Geldermalsen, ondanks de beslommeringen eener zeer uitgebreide buitenpraktijk, zich op te werken tot den geleerde, aan wien de *Académie de médecine* den „Prix de Ricord” toekende.

HERMANIDES, te Hoogwoud op 21 Mei 1812 geboren, volgde de Latijnsche school te Hoorn, studeerde te Leiden, promoveerde op 28 Juni 1835 tot medicinae doctor op een dissertatie, die tot titel had: *Aneurysma aortae thoracicae descendens*. In hetzelfde jaar volgden zijn promoties tot doctor in de verloskunde en in de heilkunde.

Na zijn promotie werd hij assistent in het Buiten-gasthuis te Amsterdam, waar hij den invloed van HURT onderging, en hij had zich, na zijn vestiging als praktizeerend arts te *Tricht* (bij *Geldermalsen*) in 1867, reeds zulk een goeden naam verworven, dat de energieke man, die het gaarne wilde, als hoofd eener Nederlandsche ambulance werd uitgezonden en een deel van den Fransch-Duitschen oorlog meemaakte. Teruggekeerd, vestigde hij zich weldra in Geldermalsen; eerst in 1903 zegde hij dien werkring vaarwel, om geneesheer-directeur te worden van het „Christelijk sanatorium voor zenuwlijders” te Zeist. Daar overwerkte hij zich en toen hij in 1907 ontslag nam, was hij een gebroken man, die spoedig daarna overleed.

HERMANIDES' grootste eigenschap was zijn geestdrift voor de geneeskundige wetenschap. Van den „Tielsche Kring” was hij de ziel. Eerst onder-voorzitter, daarna voorzitter van dien kring, waren hij en zijn trouwe vriend KÜHN de personen, van wie een opgewekt leven uitging. Tallooze voordrachten werden daar gehouden en men erkende zijn verdiensten, toen men hem van 1875—1879 in het hoofdbestuur der Maatschappij tot bevordering der geneeskunst riep.

In binnenlandsche tijdschriften, als in het *Ned. Tijdschrift voor Geneesk.* 2)

1) Aan dit ietwat verlaat ingekomen herdenkingswoord geven wij gaarne alsnog plaats.

De Redactie.

2) In het *N. T. v. G. o. a.*: Overzicht over de lijders aan huidziekten in het Buiten-gasthuis van 1864—1866, 1867, II, blz. 163; De hypodermatische methode van ergotine-aanwending 1870, I, 573 en 1874, II, 34; Tongblaar bij kinderen, 1872, I, 657; Chirurgische ervaringen in de Hollandsche ambulance te Versailles 1872, II, 1; Congestie-absces in het cavum mediastini anterius enz. 1876, I, 453; Het een en ander over ESMARCH's methode 1877, I, 601; Eucalyptus globulus 1878, I, 517; Werking van chinine, uit experimenteel oogpunt 1878, II, 275; TALMA's tonometer en zijn eerste vrucht 1881, 245; Ptomainen 1886, I, 221; Directe en indirecte blaas-darm-fistels 1889, II, 429; Operatief behandelde hersengezwellen 1895, I, 302.

in de *Psychiatrische Bladen* 1), in de *Geneeskundige Courant* 2) zagen talrijke artikelen van zijn hand het licht. In *VIRCHOW'S Archiv* 3), in de *Berliner klin. Wochenschrift* 4), in het *Archiv für Psychiatrie* 5) was HERMANIDES' naam geen onbekende. Zijn hoofdwerk echter blijft: „*Les affections parasymphilitiques*”, dat hij aan FOURNIER opdroeg. Aan dit werk werd de prijs voor het beste werk, dat over syphilis en verwante ziekten in de laatste jaren verschenen was, de „*Prix de Ricord*”, toegekend.

Het was voor HERMANIDES een gelukkig oogenblik, toen FOURNIER hem, in een zeer vleidend schrijven over zijn boek, van die onderscheiding kennis gaf.

HERMANIDES was openlijke waardeering weinig gewoon, zocht ze ook niet. Strikt eerlijk man uit één stuk, met neiging tot strijden, meer met de pen dan met het woord, stond hij met zijn meening dikwijls tegenover de in geneeskundige kringen heerschende overtuigingen.

Ik herinner maar aan den heftigen strijd, tusschen 1880 en 1885 door HERMANIDES gestreden tegenover FOKKER, OVERBEEK DE MEYER en MENNO HUIZINGA. Met taaie vasthoudendheid heeft hij dien strijd volgehouden en, wat destijds weinigen zullen hebben vermoed, HERMANIDES en de zijnen hebben tenslotte op dit gebied de overwinning behaald. In dien strijd legde hij de grondslagen tot zijn hoofdwerk; tengevolge van dien strijd formuleerde hij in 1905 zijn bij BOHN en FISCHER verschenen „*Bekämpfung der ansteckenden Geschlechtskrankheiten als Volkseuche*”.

HERMANIDES was filosofisch aangelegd en mocht gaarne op psychologisch, filosofisch en op godsdienstig gebied zijn meeningen mededeelen. Streng geloovig man, was hij voorzitter der Vereeniging tot Christelijke verzorging van krankzinnigen. In die functie sprak hij verscheidene redevoeringen uit, als: „*Wetenschap en zedelijkheid*”, „*Gebedsgenezing uit een filosofisch oogpunt beschouwd*”, „*Over den diepsten grond der wetenschap*”, waarvan de titels reeds voldoende zijn, om de richting te doen zien, waarin hij zich bewoog; onomwonden kwam hij ook daar uit voor de overtuigingen, die hij voorstond. Er was een versregel, welke door HERMANIDES zeer dikwijls werd geciteerd. Die regel was:

Vooruit, vooruit!
Werk door en woeker met uw uren.
Spaar gaaf noch kracht!
Straks komt de nacht;
De roest verslijt nog meer dan 't schuren.

Tot aan zijn dood heeft hij gewerkt, rust heeft hij zich nooit gegund. Men moge met hem van meening verschild hebben of niet, over één ding

1) In de *Psych. Bladen* o. a.: Een geval van hemihypertrophie congenita 1904; SACHS contra FLECHSIG 1904; EDINGER'S theorie van het ontstaan van tabes 1905.

2) In de *Geneeskundige Courant* o. a.: Wording, geschiedenis en tegenwoordig standpunt der aphasiologie 1907.

3) In *VIRCHOW'S Archiv* o. a.: Syphilis und Tabes 1897.

4) In *Berliner klin. Wochenschrift* o. a.: Die subcutane Injection von Ergotin 1874.

5) In *Archiv für Psychiatrie* o. a. met dr. KÖPPEN: Ueber Furchen und Bau der Groszhirnrinde der Lissencephalen insbesondere über die Localisation des motorischen Centrums und die Sehregion, Bd. 37, enz.

was ieder het eens: hij was een arbeidzaam, braaf man, die met volle en eerlijke overtuiging deed, wat hij meende te moeten doen.

Vrede zij zijn asch!

C. WINKLER.

90ste VERJAARDAG: Op 9 Januari heeft te Deventer dr. P. VAN DELDEN S.ZN., onder vele blijken van belangstelling zijn 90sten verjaardag gevierd.

JUBILAEUM: 45-jarig, op 15 Januari, van G. SWARTSENBURG, pl. heel- en vroedmeester te Zegveld (Z.-H.).

BENOEMD: Tot reserve O. v. G. 2de kl. L., P. BOON, arts; tot geneesheer aan het „Zieken- en Ondersteuningsfonds” van de staatsspoor, C. E. PLUGGE, te Oost-Souburg, ter vervanging van den heer J. J. PLUGGE, als zoodanig op verzoek eervol ontslagen; tot „Membre étranger” van het instituut PASTEUR (dir. prof. BORDET) te Brussel, dr. J. G. SLEESWIJK, vroeger te Amsterdam, thans te Brussel werkzaam; tot 2den geneesheer aan het sanatorium voor zenuwlijders te Arnhem, P. LEENDERTZ, arts te Koevorden; tot gemeente-geneesheer te Zuidwolde (Dr.), W. PONT JR., arts te Leeuwarden; tot lid der artsexamencommissie te Utrecht, H. P. BOSSCHA, arts; tot klinisch assistent van prof. P. RUITINGA in het Binnen-gasthuis te Amsterdam, L. PEL, arts.

GEVESTIGD: Te Smilde, H. VAN WANING BOLT, arts te Groningen; te Knijpe, bij Heerenveen, G. H. BRAND, arts; te Bennekom, J. H. CROOCKEWIT, arts; te Utrecht, S. W. PRAAG, arts, O. v. G. 2de kl.; te Amsterdam, M. POLAK en mej. R. E. S. VAN GELDER, artsen; te Delft, J. F. MEIJER, arts, O. v. G. 2de kl.; te Leiden, G. H. NIJKAMP, arts; te 's-Gravenhage, dr. A. BINNERTS, als keel-, neusen oortarts, C. F. VOORHOEVE, apotheker; te Oosterland, J. C. DE GRUIJTER, vroedvrouw.

OVERGEGAAN: Bij het vaste corps O. v. G. I. L. als O. v. G. 2de kl., A. S. B. U. GUNDESEN.

EERVOL ONTSLAGEN: Op de meest eervolle wijze, op verzoek, dr. J. C. BOLLE, als chirurg in het gemeente-gasthuis te Middelburg; op verzoek, wegens eindiging zijner verbintenis, J. C. WÖLLER, tijdelijk O. v. G. 2de kl. I. L.; op verzoek, met 15 Januari, A. DEN HERDER, als gemeente-geneesheer te Zuid- en Noord-Schermer; op verzoek, J. GEERS, als klinisch assistent van prof. P. RUITINGA in het Binnen-gasthuis te Amsterdam.

OVERLEDEN: Op 9 Januari, te Vlissingen, F. C. STEWART SCHULZ, pl. heel- en vroedmeester, rustend geneesheer aldaar, oud 81 jaren.

Promoties. — Bevorderd tot arts: te Leiden, P. COOL.

VACANTE PLAATSEN.

Noord-Holland. — Te Groot Schermer bestaat gelegenheid tot vestiging van een geneesheer, die bij aanstelling tot het waarnemen der armenpraktijk te Zuid- en Noord-Schermer een jaarwedde van f 800.— zal genieten. Sollicitatiën vóór 20 Januari bij den burgemeester van Zuid- en Noord-Schermer.

ERRATUM.

In n^o. 2 van dezen jaargang zijn op blz. 134, reg. 14 v. o., tusschen de woorden *van en J.* uitgevallen de letters *dr.*

DANIËLS.